

REZOLUCJA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO**z dnia 3 kwietnia 2014 r.****zawierająca uwagi stanowiące integralną część decyzji w sprawie udzielenia absolutorium z wykonania budżetu Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2012**

PARLAMENT EUROPEJSKI,

- uwzględniając ostateczne roczne sprawozdanie finansowe Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2012,
 - uwzględniając sprawozdanie Trybunału Obrachunkowego dotyczące sprawozdania finansowego Europejskiego Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej za rok budżetowy 2012, wraz z odpowiedziami Wspólnego Przedsięwzięcia ⁽¹⁾,
 - uwzględniając zalecenie Rady z dnia 18 lutego 2014 r. (05851/2014 – C7-0053/2014),
 - uwzględniając art. 319 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
 - uwzględniając rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich ⁽²⁾, w szczególności jego art. 185,
 - uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 ⁽³⁾, w szczególności jego art. 208,
 - uwzględniając decyzję Rady 2007/198/Euratom z dnia 27 marca 2007 r. powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej oraz przyznającą mu określone korzyści ⁽⁴⁾, w szczególności jej art. 5 ust. 3,
 - uwzględniając rozporządzenie Komisji (WE, Euratom) nr 2343/2002 z dnia 19 listopada 2002 r. w sprawie ramowego rozporządzenia finansowego dotyczącego organów określonych w artykule 185 rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich ⁽⁵⁾,
 - uwzględniając rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1271/2013 z dnia 30 września 2013 r. w sprawie ramowego rozporządzenia finansowego dotyczącego organów, o których mowa w art. 208 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 ⁽⁶⁾, w szczególności jego art. 108,
 - uwzględniając poprzednie decyzje i rezolucje Parlamentu w sprawie absolutorium z wykonania budżetu,
 - uwzględniając art. 77 Regulaminu i załącznik VI do Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kontroli Budżetowej (A7-0198/2014),
- A. mając na uwadze, że Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej („Wspólne Przedsięwzięcie”) zostało ustanowione w marcu 2007 r. na okres 35 lat,
- B. mając na uwadze, że członkami Wspólnego Przedsięwzięcia ITER są Euratom reprezentowany przez Komisję Europejską, państwa członkowskie Euratomu oraz inne kraje, które zawarły z Euratomem umowy o współpracy w dziedzinie kontrolowanej syntezy jądrowej,
- C. mając na uwadze, że Wspólne Przedsięwzięcie rozpoczęło autonomiczną działalność w marcu 2008 r.,

⁽¹⁾ Dz.U. C 369 z 17.12.2013, s. 35.

⁽²⁾ Dz.U. L 248 z 16.9.2002, s. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 90 z 30.3.2007, s. 58.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 357 z 31.12.2002, s. 72.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 328 z 7.12.2013, s. 42.

- D. mając na uwadze, że Trybunał Obrachunkowy stwierdza, iż uzyskał wystarczającą pewność, że roczne sprawozdanie finansowe Wspólnego Przedsięwzięcia za rok budżetowy 2012 jest wiarygodne, a transakcje leżące u jego podstaw są legalne i prawidłowe,
- E. mając na uwadze, że w dniu 9 października 2008 r. Trybunał Obrachunkowy wydał opinię nr 4/2008 w sprawie regulaminu finansowego Wspólnego Przedsięwzięcia,
- F. mając na uwadze, że w chwili tworzenia Wspólnego Przedsięwzięcia uznano, iż całkowity niezbędny budżet na lata 2007–2014 ma wynosić 9 653 000 000 EUR,

Zarządzanie budżetem i finansami

1. stwierdza, że po dwóch poprawkach zmniejszających budżet na 2012 r. wskaźniki wykorzystania dostępnych środków na zobowiązania i środków na płatności wyniosły odpowiednio 99,9 % i 94,5 %;
2. zauważa jednak, że budżet Wspólnego Przedsięwzięcia na rok budżetowy 2012 opiewał początkowo na łączną kwotę 503 mln EUR w środkach na zobowiązania i że w związku z tym wskaźnik wykorzystania środków na płatności wyniósłby 71 %, gdyby nie zmniejszono budżetu;
3. stwierdza, że z 1 440 mln EUR w środkach na zobowiązania dostępnych na działania operacyjne 55,4 % zrealizowano w 2012 r. poprzez bezpośrednie zobowiązania indywidualne, podczas gdy reszta została całościowo przeznaczona na duże, kompleksowe umowy wymagające długotrwałych negocjacji i wiążące się ze zobowiązaniami indywidualnymi w 2013 r.;
4. zwraca z zaniepokojeniem uwagę na wysoki wskaźnik środków pieniężnych, który wyniósł pod koniec roku 51 833 097 EUR, co stanowiło blisko 14 % końcowych dostępnych środków na płatności w 2012 r.;

Systemy kontroli wewnętrznej

5. upewnił się, dzięki Trybunałowi Obrachunkowemu, że wewnętrzne systemy kontroli Wspólnego Przedsięwzięcia nie są jeszcze w pełni opracowane ani wdrożone, mimo iż w roku 2012 dokonano znacznych postępów;
6. stwierdza, że następujące działania wciąż muszą zostać wdrożone:
 - system zarządzania umożliwiający regularne monitorowanie aktualności kosztorysów projektowych i informowanie o rozbieżnościach kosztów,
 - niezbędne jest podjęcie dodatkowych działań w zakresie systematycznej weryfikacji sprawozdań z odbioru technicznego i świadectw kontroli dotyczących sprawozdań finansowych, przed dokonaniem płatności,
 - kompleksowy ogólny system kontroli i monitoringu dotyczący dotacji i umów operacyjnych,
 - nie wdrożono w pełni planów działania przyjętych przez Wspólne Przedsięwzięcie w następstwie kontroli wewnętrznych,
 - nie wdrożono jeszcze działań minimalizujących ryzyko dla korporacyjnego systemu zarządzania ryzykiem;
7. docenia fakt, że Wspólne Przedsięwzięcie ustanowiło system przeprowadzania kontroli na poziomie kontrahentów, a celem tych kontroli jest weryfikacja spełnienia wymagań w zakresie zapewnienia jakości; zauważa, że w przypadku sześciu kontroli umów o przyznanie dotacji dotyczących kontroli finansowych i zgodności *ex post* wykryto błędy odnoszące się do 1,3 % całkowitej wartości zestawień poniesionych wydatków poddanych kontroli (8,3 mln EUR);
8. ubolewa, że życiorysy członków zarządu i dyrektora wykonawczego nie są publicznie dostępne; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do naprawy tej sytuacji w trybie pilnym; zauważa, że w 2013 r. Wspólne Przedsięwzięcie przyjęło decyzję, która określa zasady dotyczące zapobiegania konfliktom i zarządzania nimi;

9. uważa, że wysoki poziom przejrzystości jest kluczowym elementem ograniczenia ryzyka wystąpienia konfliktu interesów; wzywa zatem Wspólne Przedsięwzięcie do udostępnienia na swojej stronie internetowej własnej polityki i ustaleń dotyczących zapobiegania konfliktom interesów i zarządzania nimi oraz odnośnych przepisów wykonawczych, jak też wykazu członków rady zarządzającej i ich życiorysów;
10. zwraca się do Trybunału Obrachunkowego o monitorowanie polityki Wspólnego Przedsięwzięcia dotyczącej zarządzania konfliktami interesów i zapobiegania im, poprzez sporządzenie sprawozdania specjalnego w tej sprawie przed rozpoczęciem kolejnej procedury udzielania absolutorium;

Operacyjne umowy o udzielenie zamówienia oraz dotacje

11. uznaje, że w ramach kontroli wyrywkowej Trybunał Obrachunkowy sprawdził pięć procedur dotyczących umów operacyjnych; stwierdza, że w przypadku dotacji średnia liczba wniosków, jakie wpłynęły, wynosiła zaledwie jeden wniosek na każde zaproszenie, jednak uważa, że odzwierciedla to wysoce wyspecjalizowany charakter tych zaproszeń i jest dowodem na to, jak unijny program termojądrowy stworzył europejski obszar badawczy kładący nacisk na minimalne powielanie wysiłków i bliską współpracę między zespołami aktywnymi w tej samej dziedzinie; zauważa, że wspomniana współpraca przejawia się tym, że zasadniczo za każdym wnioskiem złożonym w odpowiedzi na zaproszenie dotyczące energii termojądrowej (F4E) stoi jedno z ogólnoeuropejskich konsorcjów; nakłania Wspólne Przedsięwzięcie do opracowania planu działania zawierającego konkretne środki i terminy w celu maksymalizacji konkurencyjności oraz działania zgodnie z zasadą przyjmowania ofert najbardziej korzystnych ekonomicznie zarówno na etapie przygotowań, publikacji, oceny, zawierania umowy, jak i na etapie zarządzania;
12. ubolewa nad tym, że, jak go poinformowano, Wspólne Przedsięwzięcie nie opracowało wewnętrznej procedury umożliwiającej systematyczną ocenę ryzyka dokonania płatności podczas gdy sprawozdanie informujące o niezgodności jest rozpatrywane przez organizację ITER w tym samym terminie, co planowana płatność; wzywa Wspólne Przedsięwzięcie do podjęcia niezbędnych kroków, by wzmocnić kontrole przed dokonaniem płatności w celu upewnienia się co do zgodności z wymogami finansowymi Wspólnego Przedsięwzięcia oraz zgodności leżących u jego podstaw kosztów;

Wkład Unii w fazę budowy projektu ITER

13. przypomina, że w 2010 r. Rada dokonała korekty ostatecznej kwoty wkładu Wspólnego Przedsięwzięcia w fazę budowy w wysokości 6 600 000 000 EUR (w cenach z roku 2008), czyli dwukrotnie wyższej, niż przewidywał pierwotny preliminarz;
14. stwierdza, że w 2012 r. w sprawozdaniu audytora wewnętrznego na temat przygotowywania zamówień na składniki operacyjne projektu ITER stwierdzono, że:
 - w żadnym z dwóch sporządzonych do tej pory kosztorysów nie dokonano podziału oszacowania wkładu Unii w fazę budowy projektu ITER według zamówienia,
 - Wspólne Przedsięwzięcie było narażone na znaczne ryzyko finansowe w związku z fluktuacjami cen materiałów podstawowych,
 - Wspólne Przedsięwzięcie nie posiada jeszcze narzędzia do regularnego monitorowania aktualności przyjętych szacunków i sygnalizowania ewentualnych odchyłeń kosztów.
15. stwierdza też, że w sprawozdaniu przedstawionym Europejskiej Radzie ds. Konkurencyjności we wrześniu 2012 r. Wspólne Przedsięwzięcie podkreśliło, że istnieje ryzyko odchyłeń kosztów rzędu 180–250 mln EUR, czyli 3 % aktualnie szacowanych kosztów realizacji projektu w wysokości 6,6 mld EUR;
16. zauważa, że w czerwcu 2013 r. Wspólne Przedsięwzięcie zakończyło aktualizację szacunku dotyczącego kosztów wkładu Unii w fazę budowy projektu, dzięki czemu obecne ryzyko zwiększenia kosztów szacuje się na poziomie 290 mln EUR lub 4,4 % budżetu zatwierdzonego przez Radę; zauważa, że u podstaw tego spodziewanego wzrostu kosztów leży znaczne zwiększenie zakresu komponentów, jakie należy wnieść do projektu ITER;
17. z ogromnym zaniepokojeniem stwierdza, że Wspólne Przedsięwzięcie uważa obecny harmonogram referencyjny ITER za nierealistyczny; nakłania Wspólne Przedsięwzięcie do współpracy z partnerami ITER w celu opracowania nowego i wiarygodnego harmonogramu oraz do dołożenia wszelkich starań, by go utrzymać, unikając jednocześnie odstępstw od budżetu;

Aspekty horyzontalne europejskich wspólnych przedsięwzięć badawczych

18. przyjmuje do wiadomości, że podejście kontrolne przyjęte przez Trybunał Obrachunkowy obejmuje analityczne procedury kontrolne, ocenę kluczowych mechanizmów kontrolnych w stosowanych systemach nadzoru i kontroli oraz badanie transakcji na poziomie Wspólnego Przedsięwzięcia, jednak nie na poziomie członków czy beneficjentów końcowych Wspólnego Przedsięwzięcia;
 19. stwierdza, że badanie kontrolne na poziomie członków lub beneficjentów końcowych jest prowadzone przez Wspólne Przedsięwzięcie lub przez zewnętrzne firmy audytorskie wynajęte i monitorowane przez Wspólne Przedsięwzięcie;
 20. przyjmuje z zadowoleniem sprawozdanie specjalne Trybunału Obrachunkowego nr 2/2013 „Czy Komisja zapewniła wydajną realizację siódmego programu ramowego w zakresie badań?”, w którym Trybunał Obrachunkowy sprawdził, czy Komisja zapewniła skuteczną realizację siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego (7PR);
 21. zauważa, że audyt objął również ustanowienie wspólnych inicjatyw technologicznych;
 22. zgadza się z wnioskiem Trybunału Obrachunkowego, według którego wspólne inicjatywy technologiczne powstały w celu wsparcia długoterminowych inwestycji przemysłowych, w szczególności w obszarze badań; zauważa jednak, że uzyskanie autonomii finansowej przez wspólną inicjatywę technologiczną trwało średnio dwa lata, a Komisja zazwyczaj ponosiła odpowiedzialność przez średnio jedną trzecią oczekiwanego okresu działania wspólnych inicjatyw technologicznych;
 23. stwierdza ponadto, że niektóre wspólne inicjatywy technologiczne szczególnie aktywnie zaangażowały w swoje projekty małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP), a blisko 21 % środków udostępnionych poprzez wspólne inicjatywy technologiczne skierowano do MŚP;
 24. zwraca uwagę na fakt, że całkowite środki indykatywne, które wydają się niezbędne do funkcjonowania siedmiu europejskich wspólnych przedsięwzięć badawczych, jakie zostały do tej pory ustanowione przez Komisję na mocy art. 187 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – z wyjątkiem wspólnego przedsięwzięcia Galileo – przez cały okres ich istnienia, wynoszą 21 793 000 000 EUR;
 25. stwierdza, że spodziewany dochód budżetowy Wspólnego Przedsięwzięcia w roku 2012 wyniósł około 2,5 mld EUR lub 1,8 % ogólnego budżetu Unii na rok 2012, przy czym około 618 mln EUR pochodziło z budżetu ogólnego (wkład gotówkowy Komisji), a około 134 mln EUR pochodziło od partnerów przemysłowych i członków Wspólnego Przedsięwzięcia;
 26. stwierdza, że Wspólne Przedsięwzięcie zatrudnia 409 pracowników na umowę stałą i na czas określony, co stanowi mniej niż 1 % całkowitej dozwolonej liczby urzędników Unii na mocy budżetu ogólnego Unii (plan zatrudnienia);
 27. zauważa, że całkowity wkład Unii, który wydaje się niezbędny do funkcjonowania wspólnych przedsięwzięć przez cały okres ich istnienia, wynosi 11 489 000 000 EUR;
 28. zachęca Trybunał Obrachunkowy do przeprowadzenia kompleksowej analizy wspólnych inicjatyw technologicznych oraz innych wspólnych przedsięwzięć w odrębnym sprawozdaniu w świetle znacznych zaangażowanych środków pieniężnych oraz przedstawionego ryzyka – zwłaszcza dotyczącego utraty reputacji; przypomina, że Parlament zwrócił się już do Trybunału Obrachunkowego z wnioskiem o sporządzenie specjalnego sprawozdania z potencjału, jaki wspólne przedsięwzięcia wraz ze swoimi partnerami prywatnymi mają w zakresie zapewnienia wartości dodanej i skutecznej realizacji unijnych programów z dziedziny badań, rozwoju technologicznego i demonstracji; stwierdza, że od wspólnych przedsięwzięć oczekuje się zapewnienia finansowania dla długoterminowych inwestycji przemysłowych oraz promowania prywatnych inwestycji w badania.
-